

2025/2254

7.11.2025

DECYZJA RADY (UE) 2025/2254

z dnia 27 października 2025 r.

w sprawie wytycznych dotyczących polityk zatrudnienia państw członkowskich

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 148 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,

po konsultacji z Komitetem Regionów,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z art. 145 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) państwa członkowskie i Unia, mając na względzie osiągnięcie określonych w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) celów, jakimi są zrównoważony wzrost gospodarczy, pełne zatrudnienie i postęp społeczny oraz wysoki poziom ochrony i poprawa jakości środowiska, mają działać w celu wypracowania skoordynowanej strategii dla zatrudnienia, a w szczególności na rzecz wspierania wysokiego poziomu kwalifikacji i wyszkolenia pracowników i ich zdolności do dostosowywania się, a także inkluzywnych i odpornych rynków pracy zorientowanych na przyszłość i reagujących na zmiany gospodarcze. Zgodnie z art. 146 ust. 2 TFUE państwa członkowskie mają uznawać wspieranie zatrudnienia za kwestię będącą przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz koordynować swoje działania w tym względzie w ramach Rady.
- (2) Zgodnie z art. 3 TUE zadaniem Unii jest zwalczanie wykluczenia społecznego i dyskryminacji, a także wspieranie sprawiedliwości społecznej i ochrony socjalnej, równości kobiet i mężczyzn, solidarności między pokoleniami oraz ochrony praw dziecka. Zgodnie z art. 9 TFUE przy definiowaniu i wdrażaniu swoich polityk i działań Unia ma brać pod uwagę wymogi związane ze wspieraniem wysokiego poziomu zatrudnienia, zapewnianiem odpowiedniej ochrony socjalnej, zwalczaniem wykluczenia społecznego, oraz z wysokim poziomem kształcenia, szkolenia i ochrony zdrowia ludzi.
- (3) Unia opracowała i wdrożyła instrumenty koordynacji polityki w dziedzinie polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia. Do instrumentów tych należą zawarte w załączniku do decyzji Rady (UE) 2024/3134 ⁽⁴⁾ wytyczne dotyczące polityk zatrudnienia państw członkowskich (zwane dalej „wytycznymi dotyczącymi zatrudnienia”), wraz z określonymi w zaleceniu Rady (UE) 2015/1184 ⁽⁵⁾ ogólnymi wytycznymi dotyczącymi polityk gospodarczych państw członkowskich i Unii – które łącznie stanowią zintegrowane wytyczne. Wytyczne dotyczące zatrudnienia mają ukierunkowywać wdrażanie polityki w państwach członkowskich i w Unii, odzwierciedlając współzależności między państwami członkowskimi. Uzyskany w ten sposób zestaw skoordynowanych polityk i reform unijnych i krajowych stanowi odpowiednią całościową kombinację zrównoważonej polityki gospodarczej, polityki zatrudnienia i polityki społecznej, która powinna również przynieść pozytywne skutki dla rynków pracy i ogółu społeczeństwa, wzmocnić odporność gospodarczą i społeczną oraz zapewniać skuteczną reakcję na średnio- i długoterminowe wyzwania, w tym na potrzebę zwiększenia konkurencyjności, niepewność związaną z globalnymi politykami handlowymi, a także na skutki rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie i szerszy kontekst geopolityczny.

⁽¹⁾ Opinia z dnia 8 października 2025 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽²⁾ Opinia z dnia 18 września 2025 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽³⁾ Opinia z dnia 8 lipca 2025 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽⁴⁾ Decyzja Rady (UE) 2024/3134 z dnia 2 grudnia 2024 r. w sprawie wytycznych dotyczących polityk zatrudnienia państw członkowskich (Dz.U. L, 2024/3134, 13.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/3134/oj>).

⁽⁵⁾ Zalecenie Rady (UE) 2015/1184 z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie ogólnych wytycznych dotyczących polityk gospodarczych państw członkowskich i Unii Europejskiej (Dz.U. L 192 z 18.7.2015, s. 27, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2015/1184/oj>).

- (4) W celu zwiększenia postępu gospodarczego i społecznego, w tym pozytywnej konwergencji, wsparcia transformacji ekologicznej i cyfrowej, wzmocnienia unijnej bazy przemysłowej, wydajności i konkurencyjności, sprostania wyzwaniom demograficznym oraz tworzenia inkluzywnych i odpornych rynków pracy w Unii, państwa członkowskie powinny zająć się niedoborami pracowników i umiejętności oraz promować wysokiej jakości miejsca pracy, a także wysokiej jakości włączające kształcenie i szkolenie dla wszystkich, zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 5 marca 2025 r. zatytułowanym „Unia umiejętności”, ze szczególnym naciskiem na poprawę umiejętności podstawowych, w oparciu o Plan działania w zakresie umiejętności podstawowych, a także umiejętności istotnych dla rynku pracy, w tym umiejętności cyfrowych i ekologicznych, zwłaszcza wśród znajdujących się w niekorzystnej sytuacji studentów i osób dorosłych. Państwa członkowskie powinny również wspierać kształcenie i szkolenie w dziedzinie nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM), zgodnie ze strategicznym planem w dziedzinie kształcenia STEM, wzmocnić ukierunkowane na przyszłość kształcenie i szkolenie zawodowe – w szczególności przyciągając do STEM kobiety i dziewczęta – oraz podnoszenie i zmianę kwalifikacji przez całe życie, dążyć do włączających systemów edukacji, a także zapewnić skuteczne aktywne polityki rynku pracy oraz poprawę warunków pracy i możliwości rozwoju kariery, przy jednoczesnym poszanowaniu roli i autonomii partnerów społecznych. Jak stwierdzono w zaleceniu Rady z dnia 16 czerwca 2022 r.⁽⁶⁾, systematyczne włączanie wymiaru kształcenia i szkolenia do innych polityk związanych z transformacją ekologiczną w perspektywie uczenia się przez całe życie może wspierać wdrażanie tych polityk. Wzmocnianie tych elementów ma szczególne znaczenie dla słabiej rozwiniętych, odległych i najbardziej oddalonych regionów Unii, gdzie potrzeby są największe. Niedoborom można ponadto zaradzić poprzez poprawę sprawiedliwej wewnątrzunijnej mobilności pracowników i osób uczących się oraz przyciąganie i zatrzymywanie talentów spoza Unii. Dodatkowo należy wzmocnić powiązania między systemami kształcenia i szkolenia a rynkiem pracy oraz zapewnić walidację i uznawanie umiejętności, wiedzy i kompetencji nabytych w ramach uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.
- (5) Wytyczne dotyczące zatrudnienia są spójne z nowymi unijnymi ramami zarządzania gospodarczego, które weszły w życie w dniu 30 kwietnia 2024 r.⁽⁷⁾, oraz z obowiązującymi przepisami Unii i różnymi inicjatywami Unii, w tym z zaleceniami Rady z dnia 14 czerwca 2021 r.⁽⁸⁾, z dnia 29 listopada 2021 r.⁽⁹⁾, z dnia 5 kwietnia 2022 r.⁽¹⁰⁾, z dnia 16 czerwca 2022 r.⁽¹¹⁾, z dnia 28 listopada 2022 r.⁽¹²⁾, z dnia 8 grudnia 2022 r.⁽¹³⁾, z dnia 30 stycznia 2023 r.⁽¹⁴⁾, z dnia 12 czerwca 2023 r.⁽¹⁵⁾ i z dnia 27 listopada 2023 r.⁽¹⁶⁾, z zaleceniem Komisji (UE) 2021/402⁽¹⁷⁾, z rezolucją Rady z dnia 26 lutego 2021 r.⁽¹⁸⁾, z komunikatami Komisji z dnia 9 grudnia 2021 r. w sprawie budowania gospodarki służącej ludziom: plan działania na rzecz gospodarki społecznej, z dnia 30 września 2020 r. w sprawie Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027, z dnia 3 marca 2021 r. zatytułowanym „Unia równości: Strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030”, z dnia 7 września 2022 r. w sprawie europejskiej strategii w dziedzinie opieki, z dnia 1 lutego 2023 r. w sprawie Planu przemysłowego Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej, z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie wzmocniania dialogu społecznego w Unii Europejskiej, z dnia 11 października 2023 r. w sprawie zmian demograficznych w Europie: zestaw działań, z dnia 28 września 2022 r. w sprawie lepszej oceny skutków dystrybucyjnych polityki państw członkowskich, z dnia 20 marca 2024 r. w sprawie niedoborów siły roboczej i umiejętności w UE: plan działania,
-
- ⁽⁶⁾ Zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 1).
- ⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 (Dz.U. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).
- ⁽⁸⁾ Zalecenie Rady (UE) 2021/1004 z dnia 14 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci (Dz.U. L 223 z 22.6.2021, s. 14, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj>).
- ⁽⁹⁾ Zalecenie Rady z dnia 29 listopada 2021 r. w sprawie podejść uwzględniających kształcenie mieszane na rzecz wysokiej jakości i włączającego szkolnictwa podstawowego i średniego (Dz.U. C 504 z 14.12.2021, s. 21).
- ⁽¹⁰⁾ Zalecenie Rady z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie tworzenia powiązań na rzecz skutecznej europejskiej współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego (Dz.U. C 160 z 13.4.2022, s. 1).
- ⁽¹¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 1), zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie europejskiego podejścia do mikropoświadczeń na potrzeby uczenia się przez całe życie i zatrudnialności (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 10), zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie indywidualnych rachunków szkoleniowych (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 26) i zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 35).
- ⁽¹²⁾ Zalecenie Rady z dnia 28 listopada 2022 r. w sprawie dróg do sukcesu szkolnego, zastępujące zalecenie Rady z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie polityk na rzecz ograniczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki (Dz.U. C 469 z 9.12.2022, s. 1).
- ⁽¹³⁾ Zalecenie Rady z dnia 8 grudnia 2022 r. w sprawie dostępu do przystępnej cenowo i dobrej jakościowo opieki długoterminowej (Dz.U. C 476 z 15.12.2022, s. 1) oraz zalecenie Rady z dnia 8 grudnia 2022 r. w sprawie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem: cele barcelońskie na 2030 r. (Dz.U. C 484 z 20.12.2022, s. 1).
- ⁽¹⁴⁾ Zalecenie Rady z dnia 30 stycznia 2023 r. w sprawie odpowiedniego dochodu minimalnego zapewniającego aktywne włączenie (Dz.U. C 41 z 3.2.2023, s. 1).
- ⁽¹⁵⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 czerwca 2023 r. w sprawie wzmocniania dialogu społecznego w Unii Europejskiej (Dz.U. C, C/2023/1389, 6.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1389/oj>).
- ⁽¹⁶⁾ Zalecenie Rady z dnia 27 listopada 2023 r. w sprawie opracowania warunków ramowych gospodarki społecznej (Dz.U. C, C/2023/1344, 29.11.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1344/oj>).
- ⁽¹⁷⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2021/402 z dnia 4 marca 2021 r. w sprawie skutecznego aktywnego wspierania zatrudnienia w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (EASE) (Dz.U. L 80 z 8.3.2021, s. 1).
- ⁽¹⁸⁾ Rezolucja Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) (Dz.U. C 66 z 26.2.2021, s. 1).

z dnia 5 marca 2025 r. w sprawie unii umiejętności, z decyzjami Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2316 ⁽¹⁹⁾ i (UE) 2023/936 ⁽²⁰⁾ oraz dyrektywami Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2041 ⁽²¹⁾, (UE) 2022/2381 ⁽²²⁾, (UE) 2023/970 ⁽²³⁾ i (UE) 2024/2831 ⁽²⁴⁾.

- (6) W ramach europejskiego semestru połączono ze sobą różne instrumenty, tworząc nadrzędne ramy zintegrowanej wielostronnej koordynacji i nadzoru polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia w Unii. Europejski semestr jest jednym z kluczowych narzędzi realizacji priorytetów określonych w Kompasie konkurencyjności dla UE, który zapewnia ramy służące zwiększeniu konkurencyjności poprzez zlikwidowanie luki innowacyjnej, dekarbonizację gospodarki unijnej, zmniejszenie nadmiernych zależności i zwiększenie bezpieczeństwa, oraz wskazuje horyzontalne czynniki sprzyjające, które obejmują umiejętności, wysokiej jakości miejsca pracy i sprawiedliwość społeczną. Europejski semestr uwzględnia jednocześnie zasady Europejskiego filaru praw socjalnych, proklamowanego przez Parlament Europejski, Radę i Komisję w listopadzie 2017 r. ⁽²⁵⁾ (zwanego dalej „Europejskim filarem praw socjalnych”) oraz jego odpowiednie narzędzie monitorowania – tablicę wskaźników społecznych, umożliwiając również analizę zagrożeń i wyzwań dla pozytywnej konwergencji społecznej w Unii, a ponadto przewiduje zdecydowane angażowanie partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych stron. Europejski semestr wspiera również realizację celów zrównoważonego rozwoju określonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych. Społeczne, gospodarcze i zatrudnieniowe polityki Unii i państw członkowskich powinny iść w parze ze sprawliwym przechodzeniem Unii na neutralną klimatycznie, zrównoważoną środowiskowo i cyfrową gospodarkę, zwiększać konkurencyjność i produktywność, zapewniać odpowiednie warunki pracy, wspierać innowacje, promować demokrację w miejscu pracy, dialog społeczny, sprawiedliwość społeczną, równość szans i pozytywną konwergencję społeczno-gospodarczą oraz eliminować nierówności i dysproporcje regionalne, a także obejmować walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- (7) Zmiana klimatu i inne wyzwania związane ze środowiskiem, potrzeba zapewnienia sprawliwej transformacji ekologicznej, niezależności energetycznej i zwiększonej konkurencyjności przemysłu technologicznego, emisji, suwerenności technologicznej oraz konieczność zwiększenia wydatków na obronę i zapewnienia otwartej strategicznej autonomii Europy, a także zmiany demograficzne i rozwój cyfryzacji, w tym sztucznej inteligencji, zarządzania algorytmicznego, gospodarki platform i telepracy, głęboko przekształcają gospodarkę i społeczeństwa Unii. Unia i jej państwa członkowskie powinny współpracować, aby skutecznie i proaktywnie odpowiadać na takie zmiany strukturalne i w razie potrzeby dostosowywać istniejące systemy – uznając ścisłą współzależność gospodarek i rynków pracy państw członkowskich – oraz odnośne polityki. Wymaga to skoordynowanych, ambitnych i skutecznych działań politycznych zarówno na poziomie unijnym, jak i krajowym, przy jednoczesnym uznaniu roli partnerów społecznych, zgodnie z TFUE oraz unijnymi przepisami dotyczącymi zarządzania gospodarczego, z uwzględnieniem Europejskiego filaru praw socjalnych. Wśród takich działań politycznych powinny znaleźć się: stymulowanie zrównoważonych inwestycji we wszystkich regionach Unii, odnowienie zobowiązania na rzecz przeprowadzenia w odpowiedniej kolejności reform i inwestycji przyczyniających się do przyspieszenia zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, podnoszenia umiejętności, promowania miejsc pracy wysokiej jakości, zwiększania produktywności, konkurencyjności, zapewnienia sprawliwych warunków pracy, spójności społecznej i terytorialnej, pozytywnej konwergencji społeczno-gospodarczej, odporności oraz odpowiedzialności budżetowej. Należy zapewnić wsparcie w ramach istniejących unijnych programów finansowania, w szczególności z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ⁽²⁶⁾ i z funduszy polityki spójności, w tym z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 ⁽²⁷⁾ oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego regulowanego
- ⁽¹⁹⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2316 z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie Europejskiego Roku Młodości (2022) (Dz.U. L 462 z 28.12.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2021/2316/oj>).
- ⁽²⁰⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/936 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie Europejskiego Roku Umiejętności (Dz.U. L 125 z 11.5.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2023/936/oj>).
- ⁽²¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2041 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w Unii Europejskiej (Dz.U. L 275 z 25.10.2022, s. 33, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj>).
- ⁽²²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2381 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poprawy równowagi płci wśród dyrektorów spółek giełdowych oraz powiązanych środków (Dz.U. L 315 z 7.12.2022, s. 44, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj>).
- ⁽²³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/970 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla mężczyzn i kobiet za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń oraz mechanizmów egzekwowania (Dz.U. L 132 z 17.5.2023, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj>).
- ⁽²⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/2831 z dnia 23 października 2024 r. w sprawie poprawy warunków pracy za pośrednictwem platform (Dz.U. L 2024/2831, 11.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj>).
- ⁽²⁵⁾ Międzyinstytucjonalna proklamacja Europejskiego filaru praw socjalnych (Dz.U. C 428 z 13.12.2017, s. 10).
- ⁽²⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).
- ⁽²⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj>).

rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058⁽²⁸⁾, a także ze Społecznego Funduszu Klimatycznego ustanowionego rozporządzeniem (UE) 2023/955⁽²⁹⁾ oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056⁽³⁰⁾. Działania polityczne powinny łączyć środki po stronie podaży i popytu oraz uwzględniać wpływ takich środków na gospodarkę, środowisko, zatrudnienie oraz społeczeństwo.

- (8) W Europejskim filarze praw socjalnych określono dwadzieścia zasad i praw mających na celu wspieranie dobrze funkcjonujących i sprawiedliwych rynków pracy i systemów opieki społecznej, w trzech kategoriach: równe szanse i dostęp do zatrudnienia; sprawiedliwe warunki pracy oraz ochrona socjalna i włączenie społeczne. Te zasady i prawa wyznaczają Unii strategiczny kierunek, zapewniając, aby transformacja w kierunku neutralności klimatycznej, zrównoważoności środowiskowej i cyfryzacji, a także skutki zmian demograficznych były sprawiedliwe i uczciwe pod względem społecznym oraz pozwoliły utrzymać spójność terytorialną. Europejski filar praw socjalnych wraz z towarzyszącą mu tablicą wskaźników społecznych stanowią wytyczne w zakresie monitorowania wyników państw członkowskich, jeśli chodzi o zatrudnienie, umiejętności i sytuację społeczną, w tym pozytywną konwergencję społeczną w Unii, w ramach europejskiego semestru, w zakresie stymulowania reform i inwestycji na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym oraz w zakresie godzenia aspektu społecznego z rynkowym w dzisiejszej nowoczesnej gospodarce, w tym poprzez promowanie gospodarki społecznej. W dniu 4 marca 2021 r. Komisja przedstawiła Plan działania na rzecz wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych (zwany dalej „planem działania”), obejmujący ambitne, a jednocześnie realistyczne główne cele Unii w obszarze zatrudnienia na 2030 r. (co najmniej 78 % ludności w wieku 20–64 lat powinno mieć zatrudnienie), umiejętności (co najmniej 60 % wszystkich dorosłych powinno co roku uczestniczyć w szkoleniach) i ograniczania ubóstwa (zmniejszenie o co najmniej 15 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym o pięć milionów liczby dzieci zagrożonych tymi zjawiskami) (zwane dalej „głównymi celami Unii na 2030 r.”) oraz uzupełniające cele cząstkowe, a także zmienioną tablicę wskaźników społecznych.
- (9) W dniu 8 maja 2021 r., na Szczycie Społecznym w Porto (zwanym dalej „Szczycem Społecznym w Porto”), szefowie państw lub rządów uznali, że wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych wzmocni dążenie Unii do cyfrowej, ekologicznej i sprawiedliwej transformacji oraz przyczyni się do osiągnięcia pozytywnej konwergencji społeczno-gospodarczej oraz do sprostania wyzwaniom demograficznym. Szefowie państw lub rządów podkreślili, że podstawę społecznej gospodarki rynkowej o wysokiej konkurencyjności stanowią wymiar socjalny, dialog społeczny i aktywne zaangażowanie partnerów społecznych, a także z zadowoleniem przyjęli też nowe główne cele Unii. Potwierdzili swoją determinację, zgodnie z programem strategicznym Rady Europejskiej na lata 2019–2024, aby nadal pogłębiać wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych na poziomie unijnym i krajowym, z należytym uwzględnieniem odpowiednich kompetencji oraz zasad pomocniczości i proporcjonalności. Podkreślili oni również znaczenie ścisłego monitorowania, w tym na najwyższym szczeblu, postępów osiągniętych we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych i realizacji głównych celów Unii na 2030 r.
- (10) Szefowie państw lub rządów na Szczycie Społecznym w Porto oraz członkowie Rady Europejskiej na posiedzeniu w czerwcu 2021 r. z zadowoleniem przyjęli główne cele Unii na 2030 r. Są one pomocne, podobnie jak tablica wskaźników społecznych, w monitorowaniu postępów we wdrażaniu zasad Europejskiego filaru praw socjalnych w ramach koordynacji polityki w kontekście europejskiego semestru. Na Szczycie Społecznym w Porto wezwano ponadto państwa członkowskie do wyznaczenia ambitnych celów krajowych, które – z należytym uwzględnieniem pozycji wyjściowej każdego państwa członkowskiego – powinny stanowić odpowiedni wkład w osiągnięcie głównych celów Unii na 2030 r. Wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych oraz postępy w realizacji głównych celów UE i celów krajowych na 2030 r. zweryfikowano we wspólnym sprawozdaniu o zatrudnieniu przyjętym przez Radę w marcu 2025 r. (zwanym dalej „wspólnym sprawozdaniem o zatrudnieniu na 2025 r.”) oraz objęto narzędziami monitorowania w ramach europejskiego semestru. Od czasu wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2024 r.⁽³¹⁾ wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu zawiera „pierwszy etap analizy dotyczącej poszczególnych państw” poświęconej potencjalnym zagrożeniom dla pozytywnej konwergencji społecznej zgodnie z ramami konwergencji społecznej, ze wskazaniem państw członkowskich doświadczających potencjalnych zagrożeń wymagających przeanalizowania w ramach pogłębionej „analizy na drugim etapie”. We wspólnym sprawozdaniu o zatrudnieniu na 2025 r. początkowo wskazano 10 państw członkowskich, a wnioski z pogłębionej analizy wykazały, że ogólne wyzwania nie zostały potwierdzone w odniesieniu do wszystkich z nich.

⁽²⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 60, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj>).

⁽²⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia Społecznego Funduszu Klimatycznego i zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/1060 (Dz.U. L 130 z 16.5.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/955/oj>).

⁽³⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj>).

⁽³¹⁾ Na posiedzeniu Rady (w składzie EPSCO) w czerwcu 2023 r. odbyły się dyskusje na temat ram konwergencji społecznej, z wkładem w formie najważniejszych przesłań EMCO i SPC, w oparciu o prace prowadzone przez specjalną wspólną grupę roboczą EMCO–SPC w okresie od października 2022 r. do maja 2023 r. Wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu na 2024 r. zawierało po raz pierwszy, na zasadzie pilotażowej, pierwszy etap analizy dotyczącej poszczególnych państw poświęconej potencjalnym zagrożeniom dla pozytywnej konwergencji społecznej.

- (11) W następstwie rosyjskiej inwazji na Ukrainę Rada Europejska w swoich konkluzjach z dnia 24 lutego 2022 r. potępiła działania Rosji, które mają na celu osłabienie bezpieczeństwa i stabilności w Europie i na świecie, oraz wyraziła solidarność z narodem ukraińskim, zwracając uwagę na naruszenie prawa międzynarodowego i zasad Karty Narodów Zjednoczonych przez Rosję. W obecnej sytuacji tymczasowa ochrona, przyznana decyzją wykonawczą Rady (UE) 2022/382⁽³²⁾ i przedłużona decyzją wykonawczą Rady (UE) 2024/1836⁽³³⁾, zapewnia pomoc w Unii osobom przesiedlonym z Ukrainy oraz umożliwia im korzystanie w całej Unii z minimalnych praw, które oferują odpowiedni poziom ochrony. Osoby przesiedlone z Ukrainy, uczestnicząc w unijnych rynkach pracy, mogą nadal przyczyniać się do wzmocnienia gospodarki Unii oraz pomagać we wspieraniu swojego kraju i jego mieszkańców. Nabyte przez nich doświadczenie i umiejętności mogą w przyszłości wnieść wkład w odbudowę Ukrainy. W przypadku dzieci i nastolatków bez opieki tymczasowa ochrona zapewnia prawo do opieki prawnej oraz umożliwia korzystanie z edukacji i placówek opieki. Państwa członkowskie powinny nadal angażować partnerów społecznych w opracowywanie, wdrażanie i ocenę środków politycznych podejmowanych w odpowiedzi na wyzwania w zakresie zatrudnienia i umiejętności, w tym uznawania kwalifikacji osób przesiedlonych z Ukrainy. Partnerzy społeczni odgrywają kluczową rolę w łagodzeniu skutków wojny, jeśli chodzi o utrzymanie zatrudnienia i produkcji.
- (12) Reformy rynku pracy, w tym krajowe mechanizmy ustalania wynagrodzenia, powinny brać pod uwagę krajowe praktyki dialogu społecznego i negocjacji zbiorowych oraz autonomię partnerów społecznych, z myślą o zapewnieniu godziwego wynagrodzenia umożliwiającego godny poziom życia, w tym także na emeryturze, trwały wzrost gospodarczy oraz pozytywną konwergencję społeczno-gospodarczą. Takie reformy powinny umożliwić szerokie uwzględnianie czynników społeczno-gospodarczych, w tym poprawę w zakresie zrównoważoności, konkurencyjności, innowacji, promowania miejsc pracy wysokiej jakości, sprawiedliwych warunków pracy, demokracji w miejscu pracy, równości płci, zapobiegania ubóstwu pracujących i ograniczania go, wysokiej jakości kształcenia i szkolenia oraz umiejętności, zdrowia publicznego, ochrony socjalnej i włączenia społecznego, zmian demograficznych, promowania emerytur dodatkowych, a także realnych dochodów. Znaczenie dialogu społecznego w radzeniu sobie z wyzwaniami w świecie pracy, w tym z niedoborami pracowników i umiejętności, potwierdzono na szczycie w Val Duchesse w 2024 r. oraz w pakiecie na rzecz europejskiego dialogu społecznego podpisanym w marcu 2025 r.
- (13) Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz inne fundusze unijne wspierają państwa członkowskie we wdrażaniu reform i inwestycji, które są zgodne z priorytetami Unii, dzięki czemu gospodarki i społeczeństwa w Unii stają się bardziej zrównoważone, odporniejsze i lepiej przygotowane na ekologiczną i cyfrową transformację. Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie jeszcze bardziej nasiliła istniejące wcześniej wyzwania społeczno-gospodarcze, w tym ubóstwo energetyczne wynikające z wyższych cen energii, a niepewność w handlu światowym oraz, w szerszym ujęciu, niepewność wynikająca z kontekstu geopolitycznego zagrażają wzrostowi gospodarczemu. Państwa członkowskie i Unia powinny nadal zapewniać łagodzenie skutków społecznych, gospodarczych oraz skutków dla zatrudnienia oraz sprawiedliwy i uczciwy pod względem społecznym charakter transformacji, także ze względu na fakt, że większa otwarta strategiczna autonomia i przyspieszona transformacja ekologiczna pomogą zmniejszyć zależność od importu energii i innych strategicznych produktów i technologii. Konieczne jest wzmocnienie odporności oraz dążenie do włączającego społeczeństwa, zapewniającego ludziom ochronę oraz zdolność przewidywania zmian i zarządzania nimi, a także umożliwiającego aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym.
- (14) Aby wspierać integrację i zmiany stanu na rynku pracy, potrzebny jest spójny zestaw aktywnych polityk rynku pracy, obejmujący tymczasowe i ukierunkowane zachęty do zatrudniania i do zmiany pracy, polityki w zakresie umiejętności, w tym uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju oraz ukierunkowane, skuteczne i elastyczne usługi w zakresie zatrudnienia. Ważne jest zatem, aby w pełni czerpać z niewykorzystanego potencjału rynku pracy, w tym poprzez zatrzymywanie starszych pracowników i promowanie elastycznych ścieżek przechodzenia na emeryturę, zgodnie z podejściem opartym na aktywnym włączeniu oraz w świetle transformacji ekologicznej i cyfrowej, co podkreślono między innymi w deklaracji z La Hulpe z 2024 r. w sprawie przyszłości Europejskiego filaru praw socjalnych⁽³⁴⁾. Należy zapewniać odpowiednie warunki pracy oraz bezpieczeństwo i higienę pracy, w tym zdrowie fizyczne i psychiczne pracowników.

⁽³²⁾ Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2022/382 z dnia 4 marca 2022 r. stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE i skutkująca wprowadzeniem tymczasowej ochrony (Dz.U. L 71 z 4.3.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj).

⁽³³⁾ Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2024/1836 z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej decyzją wykonawczą (UE) 2022/382 (Dz.U. L, 2024/1836, 3.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

⁽³⁴⁾ Podpisane przez Królestwo Belgii w imieniu 25 państw członkowskich.

- (15) Należy zwalczać wszelkie formy dyskryminacji, zapewniać równość płci oraz wspierać zatrudnienie grup niedostatecznie reprezentowanych na rynku pracy. Należy zapewnić wszystkim równy dostęp i równe szanse oraz ograniczyć ubóstwo i wykluczenie społeczne, zwłaszcza dzieci, osób z niepełnosprawnościami i Romów, w szczególności poprzez zapewnienie skutecznego funkcjonowania rynków pracy oraz odpowiednich i włączających systemów ochrony socjalnej, jak określono w zaleceniach Rady z dnia 8 listopada 2019 r.⁽³⁵⁾ i z dnia 30 stycznia 2023 r.⁽³⁶⁾. Ponadto należy usunąć bariery dla wysokiej jakości włączającego i zorientowanego na przyszłość kształcenia, szkolenia, uczenia się przez całe życie i uczestnictwa w rynku pracy. Państwa członkowskie powinny inwestować we wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem, zgodnie z zaleceniem Rady (UE) 2021/1004⁽³⁷⁾ i zaleceniem: „cele barcelońskie na 2030 r.”⁽³⁸⁾, w zwiększanie atrakcyjności i włączającego charakteru kształcenia i szkolenia zawodowego, zgodnie z zaleceniem Rady z dnia 24 listopada 2020 r.⁽³⁹⁾, oraz w umiejętności cyfrowe i ekologiczne, zgodnie z Planem działania w dziedzinie edukacji cyfrowej oraz zaleceniami w sprawie uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju i w sprawie dróg do sukcesu szkolnego. Dostęp do przystępnych cenowo mieszkań o odpowiednich warunkach, w tym mieszkań socjalnych, jest niezbędnym warunkiem zapewnienia równych szans. Należy zająć się problemem bezdomności, w szczególności poprzez środki zapobiegawcze i promowanie dostępu do stałego zakwaterowania oraz zapewnianie pomocniczych usług wsparcia w oparciu o koncepcje takie jak podejście „najpierw mieszkanie”. Szczególne znaczenie w kontekście potencjalnych przyszłych zagrożeń dla zdrowia oraz w świetle starzejących się społeczeństw ma terminowy i równy dostęp do przystępnej cenowo i dobrej jakościowo opieki długoterminowej, zgodnie z zaleceniem Rady z dnia 8 grudnia 2022 r.⁽⁴⁰⁾, oraz do usług opieki zdrowotnej, w tym profilaktyki i promocji zdrowia. Należy intensywniej wykorzystywać potencjał osób z niepełnosprawnościami w zakresie przyczyniania się do wzrostu gospodarczego i rozwoju społecznego, zgodnie ze strategią na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami, w której zwrócono się do państw członkowskich o ustanowienie z myślą o osobach z niepełnosprawnościami celów w zakresie zatrudnienia i uczenia się dorosłych. W unijnych ramach strategicznych dotyczących Romów określonych w komunikacie Komisji z dnia 7 października 2020 r., zatytułowanym „Unia równości: unijne ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów” oraz w zaleceniu Rady z dnia 12 marca 2021 r.⁽⁴¹⁾ podkreślono potencjał zmarginalizowanych społeczności romskich w zakresie zmniejszenia niedoboru pracowników i umiejętności oraz wyznaczono cel, jakim jest zredukowanie co najmniej o połowę luki w zatrudnieniu między społecznościami romskimi a ogółem ludności. Nowe technologie i ewoluujące miejsca pracy w całej Unii pozwalają na bardziej elastyczną organizację pracy, a także większą produktywność i równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, a jednocześnie przyczyniają się do realizacji zobowiązań Unii w zakresie ochrony środowiska. Zmiany te wiążą się również z nowymi wyzwaniami dla rynków pracy mającymi wpływ na warunki pracy, bezpieczeństwo i higienę pracy oraz skuteczny dostęp do odpowiedniej ochrony socjalnej pracowników i osób samozatrudnionych. Państwa członkowskie, we współpracy z partnerami społecznymi, powinny zapewniać, aby nowe formy organizacji pracy przekładały się na wysokiej jakości miejsca pracy oraz odpowiednio zdrowe i bezpieczne miejsca zatrudnienia i warunki pracy, a także równowagę między życiem zawodowym a prywatnym oraz aktywne starzenie się w dobrym zdrowiu, utrzymanie ustanowionych praw pracowniczych i socjalnych, a także wzmocnienie europejskiego modelu społecznego.

- (16) Zintegrowane wytyczne powinny stanowić podstawę zaleceń dla poszczególnych krajów, które Rada kieruje do państw członkowskich. Państwa członkowskie powinny w pełni wykorzystywać Europejski Fundusz Społeczny Plus, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz inne fundusze unijne, w tym Społeczny Fundusz Klimatyczny, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, a także program InvestEU ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523⁽⁴²⁾ oraz Instrument Wsparcia Technicznego, w celu wspierania wysokiej jakości zatrudnienia i inwestycji społecznych, zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, przeciwdziałania dyskryminacji, zapewniania dostępności i włączenia społecznego oraz promowania możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji pracowników, uczenia

⁽³⁵⁾ Zalecenie Rady z dnia 8 listopada 2019 r. w sprawie dostępu pracowników oraz osób samozatrudnionych do ochrony socjalnej (Dz.U. C 387 z 15.11.2019, s. 1).

⁽³⁶⁾ Zalecenie Rady z dnia 30 stycznia 2023 r. w sprawie odpowiedniego dochodu minimalnego zapewniającego aktywne włączenie (Dz.U. C 41 z 3.2.2023, s. 1).

⁽³⁷⁾ Zalecenie Rady (UE) 2021/1004 z dnia 14 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci (Dz.U. L 223 z 22.06.2021, s. 14, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj>).

⁽³⁸⁾ Zalecenie Rady z dnia 8 grudnia 2022 r. w sprawie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem: cele barcelońskie na 2030 r. (Dz.U. C 484 z 20.12.2022, s. 1).

⁽³⁹⁾ Zalecenie Rady z 24 listopada 2020 r. w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności. (Dz.U. C 417 z 2.12.2020, s. 1).

⁽⁴⁰⁾ Zalecenie Rady z dnia 8 grudnia 2022 r. w sprawie dostępu do przystępnej cenowo i dobrej jakościowo opieki długoterminowej (Dz.U. C 476 z 15.12.2022, s. 1).

⁽⁴¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 marca 2021 r. w sprawie równouprawnienia, włączenia i partycypacji Romów (Dz.U. C 93 z 19.3.2021, s. 1).

⁽⁴²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiające Program InvestEU i zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/1017 (Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj>).

się przez całe życie oraz wysokiej jakości kształcenia i szkolenia dla wszystkich, w tym alfabetyzmu cyfrowego i umiejętności cyfrowych, aby wyposażać pracowników w wiedzę i kwalifikacje wymagane w cyfrowej, zielonej i konkurencyjnej gospodarce. Zmiany wprowadzone rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795⁽⁴³⁾ oraz komunikat Komisji zatytułowany „Zmodernizowana polityka spójności: przegląd śródkresowy” służą dostosowaniu udzielanego wsparcia do nowych w tym w celu rozwiązania problemu niedoboru umiejętności w niektórych sektorach, takich jak rozwój i produkcja technologii krytycznych, przemysł obronny i sektory dotknięte procesem dekarbonizacji oraz skutkami transformacji ekologicznej i cyfrowej. Państwa członkowskie powinny także w pełni korzystać z Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji dla Zwalnianych Pracowników ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/691⁽⁴⁴⁾, aby wspierać pracowników zwalnianych wskutek restrukturyzacji na dużą skalę, na przykład w wyniku transformacji społeczno-gospodarczych będących skutkiem globalnych tendencji oraz zmian technologicznych i środowiskowych. Choć zintegrowane wytyczne skierowane są do państw członkowskich i Unii, ich realizacja powinna przebiegać w partnerstwie ze wszystkimi organami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, a także w ścisłej współpracy z parlamentami krajowymi oraz partnerami społecznymi i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego.

- (17) Komitet ds. Zatrudnienia i Komitet Ochrony Socjalnej powinny monitorować wdrażanie odpowiednich polityk w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia zgodnie ze swoimi uprawnieniami, określonymi odpowiednio w art. 150 i 160 TFUE. Komitety te oraz inne organy przygotowawcze Rady zaangażowane w koordynację polityk gospodarczych i społecznych powinny ściśle ze sobą współpracować. Należy utrzymać dialog merytoryczny między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją, w szczególności w kwestii wytycznych dotyczących zatrudnienia.
- (18) Skonsultowano się z Komitetem Ochrony Socjalnej,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Wytyczne dotyczące polityk zatrudnienia państw członkowskich, określone w załączniku do decyzji (UE) 2024/3134, zostają utrzymane na rok 2025, a państwa członkowskie uwzględniają je w swoich politykach zatrudnienia i programach reform.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Luksemburgu dnia 27 października 2025 r.

W imieniu Rady

Przewodniczący

J. JENSEN

⁽⁴³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) oraz zmiany dyrektywy 2003/87/WE oraz rozporządzeń (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 i (UE) 2021/241 (Dz.U. L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).

⁽⁴⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/691 z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji dla Zwalnianych Pracowników (EFG) oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 1309/2013 (Dz.U. L 153 z 3.5.2021, s. 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/691/oj>).